

Çalışanların Etik Profilleri

Çalışanların işletmeye karşı sorumluluğu her şeyden önce sadakat bilincine erişmiş olması ile başlar. İşletmenin hakları ile çalışanların hakları iç içedir. Bir tarafın hakkının göz ardı edilmesi zaman içerisinde karşı tarafın haklarına da olumsuz yansıyacaktır. İster özel teşebbüs olsun, ister kamu kuruluşu olsun çalışanların azami düzeyde işletmenin tüm değerlerini kendi öz değerleri gibi koruyup sahiplenmesi önemlidir. Hindistan başbakanı İndra Gandhi'nin torununa verdiği öğüt dikkate değerdir. "İki türlü insan vardır. İş yapanlar ve yapılan işten kendilerine pay çıkaranlar. İş yapanlardan ol. Hem orda diğerlerinden daha az rekabet vardır." 16. asır filozoflarından Bacon ise "Bizi güçlü yapan yediklerimiz değil hazmettiklerimizdir. Bizi zengin yapan kazandıklarımız değil muhafaza ettiklerimizdir, bizi bilgili yapan okuduklarımız değil kafamıza yerleştirdiklerimizdir ve bizi sevimli yapan başkalarına verdiğimiz öğütler değil onları kendimizde uygulamamızdır" demiştir. İş etiğinde incelenen en önemli konulardan biri de bireysel etik davranışlardır. Bireylerin etik davranış biçimlerinin incelenmesi, iş etiğini belirlemede önemli bir faktördür. Bireylerin etik davranışlarını etkileyen diğer bir özellik de çalışanların özellikleridir. Genel olarak çalışanları üç davranış kalıbı içerisinde değerlendirebiliriz.

Çıkarıcı

Görevci

Ahlakçı

Çıkarıcı davranış; etik ilkeleri yok sayan bir davranış biçimidir.

Görevci davranış; tamamıyla değerlere kurallara riayet etme anlayışını içermektedir.

Ahlakçı davranış; kurum ve hizmet yararını ön planda tutan bir davranış biçimidir.

Etik Liderlik

Lider; sözlük anlamı olarak, yönetimde gücü ve etkisi olan kimse, önder, şef, bir partinin veya bir kuruluşun en üst düzeyde yönetimiyle görevli kişi olarak tanımlanabilir.

Liderlik; belirli şartlar altında belirli kişi ve grup amaçlarını gerçekleştirmek üzere organizasyonun diğer elemanlarını etkileme, motive etme ve yönlendirme süreci olarak tanımlanabilir.

Liderlik, belli bir durumda, belli bir alanda ve belli koşullar altında bir grup içindeki; insanlara örgütsel hedeflere ulaşmada yardımcı olacak deneyimleri aktarma ve uygulanan liderlik türünden hoşnut olmalarını sağlayarak grubu etkileme süreci olarak tarif edilebilir.

Yönetim sürecinde liderlik iki şekilde karşımıza çıkmaktadır.

Resmi (formal) liderlik; yöneticinin bu göreve resmi atanmasıyla olur ve daha çok yönetici olarak adlandırılır.

Gayri resmi (informal) liderlik; atanmak suretiyle değil sahip olduğu bazı özelliklerden dolayı güç sahibi olan kimse.

YÖNETİCİ

Yönetir

Düzeni sürdürür

Koruyucu

Bir kopyadır

Sistem ve yapılara odaklaşır

Kontrole güvenir ve etkin kılar

Kısa vadeli bakar

Nasıl ve ne zaman sorularını sorar

Mevcut durumu savunur

İşleri doğru yapmaya çalışır

LİDER

Yaratır, yenilik yapar

Farklılık yaratır

Geliştirici

Orijinaldir

İnsana odaklaşır

İnsanlarda güven duygusunu geliştirir

Uzun vadeli bakar

Niçin sorularını sorar

Statükoya meydan okur

Doğru işleri yapar

Liderin taşıması gereken özellikler şunlardır:

Ulaşmak istediği amaç ve hedefleri belirleyerek stratejileri oluşturmak

Vizyon sahibi olmak

Yaratıcı olmak

Duyarlı olmak

Dürüst ve güven verici olmak

Çalışanları motive etmek, gelişmelerini sağlamak

Sistemi bir bütün olarak görmek

Takım çalışması yararına inanmak

Kişiler arası etkin iletişim kurabilmek ve sürdürmek, eldeki verileri kullanarak bilgi ile yönetmek.

Etik(moral) liderlik; belirli etik değerlere ve ilkelere ön planda sahip olmaya dayalı olan liderlik yaklaşımıdır. Etik liderliğin gösterilebilmesi için ortamın uygun olması ve lideri izleyenlerin de aynı değerleri ve ilkeleri benimsemesi gerekir.

Lider, doğruluk ve hakkaniyet ilkelerini hayata geçirir.

Lider astlarının sorunlarına duyarlı olur, farklı görüşlerin ifade edilmesine imkân tanır.

Kurumsal başarı için; kimlik, katılım, hakkaniyet ve yetkinlik ilkelerini temel alır.

Lider çalışanları motive eder.

Çalışanların kimliğine değer veren bir çalışma kültürü oluşturarak sorunlara yaklaşır.

Etik ve kurumsal bağlılığı birleştirerek şaşırtıcı sonuçlar meydana getirebilir.

Çalışkanlığa, dürüstlüğe ve yüksek performansa değer verir.

Bu değerleri ödüllendirecek şekilde kuruluşu düzenler.

Etik ilke sınırları içinde, kurumun tüm potansiyelini harekete geçirir.

Liderlerin görevlerinden biri de kurumsal bir etik anlayışının oluşturulmasıdır. Bu kurumsal etik anlayışını hazırlarken; etik ilkeleri herkesin bir numaralı sorunu haline getirmelidir. Herkesi bu konuda sıkı çalışmaya özendirmelidir. Bu ilkelere aktif bir ilgi duymayı sağlamalıdır. Etik davranış sergileme ile performans arasındaki ilişkiye dikkat etmelidir. Açık bir iletişim tarzı sergileyip davranış ve eylemleriyle örnek olmalıdır. Etik liderin özelliklerini aşağıdaki gibi sıralayabiliriz.

Söylediği gibi davranmak

Tutarlı olmak

Yol gösterici olmak

Motive edici olmak

Güven vermek

Tarafsız ve geniş görüşlülük

Yaşamsal bir rol oynamaktır

Kaynak: Meslek Etiği, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Mesleki Eğitimi Ve Öğretimi Güçlendirilmesi Projesi, Syf: 42-45 Ankara, 2006.